

Motion till riksdagen 2020/21:2034

av Joakim Sandell m.fl. (S)

Enhet för att stävja fusk hos Försäkringskassan

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en ny enhet för utredning av brott enligt bidragsbrottslagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att enheten bör placeras hos Försäkringskassan som en särskild enhet enligt den modell som finns hos Skatteverket och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vi brukar anta att den organiserade brottsligheten i Sverige finansieras av narkotikahandeln. Dock är narkotikahandeln inte den enda intäktskällan. Som bottenplatta används ofta ekonomisk brottslighet kopplat till våra välfärdssystem.

I den myndighetsgemensamma lägesbilden om den organiserade brottsligheten från 2019 beskriver flera myndigheter att omfattningen av brott riktade mot de utbetalande delarna av välfärdssystemet är fortsatt stor och den uppvisar ingen tendens till avmattning. Flera av de samverkande myndigheterna svarade att deras bedömning är att brott mot välfärdssystemen är den allvarligaste brottsligheten just nu.

Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen studier visade att cirka 18 miljarder kronor betalas ut felaktigt från välfärdssystemen varje år (med ett osäkerhetsintervall på 11–27 miljarder).

Flera rapporter och utredningar de senaste åren visar på en samstämmig bild av de företeelser som utvecklats kring fusk och bedrägeri. Det finns anledning att misstänka att det finns en generell naivitet inom offentlig verksamhet när det gäller insikten att det offentliga systemet är en marknad för kriminella. Ofta handlar det om att organisationer och anställda som är satta att hjälpa människor inte är rustade, eller ser det som sin roll, att hantera handläggning som innebär att man måste vara ”polis” i vissa situationer.

Utmaningarna som finns för att bekämpa brott mot välfärdssystemen är så stora att enbart en ökad samverkan mellan brottsbekämpande och utbetalande myndigheter inte är tillräcklig och inte heller ändamålsenlig. Därför behöver vi inrätta en ny enhet för utredning av brott enligt bidragsbrottslagen. Enligt vår mening bör den placeras som en särskild enhet hos Försäkringskassan.

Det är inte längre främmande för svensk rättstradition med polisiära befogenheter inom en förvaltningsmyndighet. Intryck och erfarenheter kan tas tillvara av myndigheter som har blandade uppdrag där verksamhetsgrenar inom myndigheten har brottsbekämpande uppgifter, t.ex. Tullverket och Skatteverket.

Genom att inrätta en särskild enhet som koncentrerar sina insatser mot välfärdsbrottslighet menar vi att det skapas bättre förutsättningar för att bygga upp och bibehålla den specialiserade kompetens som är nödvändig.

Brott mot välfärdssystemen måste beivras, inte minst för att upprätthålla allmänhetens förtroende för välfärdssamhället, och det är ett berättigat krav på skattefinansierade försäkringar och bidrag att de endast utbetalas till de som uppfyller kraven.

Joakim Sandell (S)

Carina Ödebrink (S)

Maria Strömkvist (S)

Inga-Lill Sjöblom (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)

Petter Löberg (S)